



Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center



M 1 0 2 5 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

≡≡ Izpitna pola 1 ≡≡

Obča geografija – Izbrane regije

Sobota, 28. avgust 2010 / 100 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola vsebuje 31 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 20 strani, od tega 4 prazne. Barvna priloga ima 4 strani, od tega 1 prazno.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

A1 – OBČA

1. Obkrožite črko pred trditvijo, ki najbolje opisuje razporeditev delujočih vulkanov po svetu.

- A Pojavljajo se na rečnih nanosih.
- B Pojavljajo se skupaj z mladonagubanimi gorstvi.
- C Najdemo jih na zahodni strani celin.
- D Pojavljajo se skupaj s staronagubanimi gorstvi.

(1 točka)

2. Opišite pozitivno in negativno sporočilo trditve: »Vulkanizem je človeku hkrati poguba in blagoslov.«

Pozitivno sporočilo: _____

Negativno sporočilo: _____

(2 točki)

3. Opišite nastanek tektonskega jarka in ga narišite v prerezu.

Opis: _____

Risba:

(2 točki)

4. S pomočjo priloge 1 (Priloga k Izpitni poli 1) imenujte preoblikovalca površja, gradivo označeno s črko A, in reliefno obliko, ki bo nastala na območju, označenem s črko B, po umiku preoblikovalca. Opišite, kako ta preoblikovalec mehansko spreminja površje.

Preoblikovalec: _____

Gradivo: _____

Reliefna oblika: _____

Opis: _____

(3 točke)

5. Imenujte tip površja, ki je v prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1) označen s črko A, in vzročno-posledično pojasnite njegov nastanek.

Tip površja: _____

Pojasnilo: _____

(2 točki)

A2 – OBČA

6. Razložite trditev: »V občini Cerkno je bil leta 2002 migracijski saldo -10 prebivalcev.«

(1 točka)

7. Skrbno preberite članek. Napišite, katera vrsta selitev glede na vzrok je opisana in kako imenujemo tovrstne emigrante ter opišite vzrok za njihovo selitev.

Članek

.../ » Uporniki so po hišah zbirali mlade fante, da se jim pridružijo. Neka dne so prišli tudi k nam. Mlajši brat se jim je uprl, zato so mu odsekali roko. Prestrašil sem se in odšel z njimi. Učili so nas uporabljati orožje. Če smo se upirali, so nam dali drogo. Uspelo mi je pobegniti. S skupino neznancev sem zapustil državo. Približno mesec dni smo potovali z ladjo, nato so nas izkrcali nekje na Hrvaškem. Z avtom so nas prepeljali v Slovenijo.« /.../



(Vir: Likar, M., in drugi, 2005: Svet okoli nas 2, str. 25. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Selitev: _____

Emigranti: _____

Opis: _____

(3 točke)

8. Opišite tri vzroke za lakoto in revščino podeželskih prebivalcev v gospodarsko slabo razvitih državah, zaradi česar se selijo v mesta.

1 _____

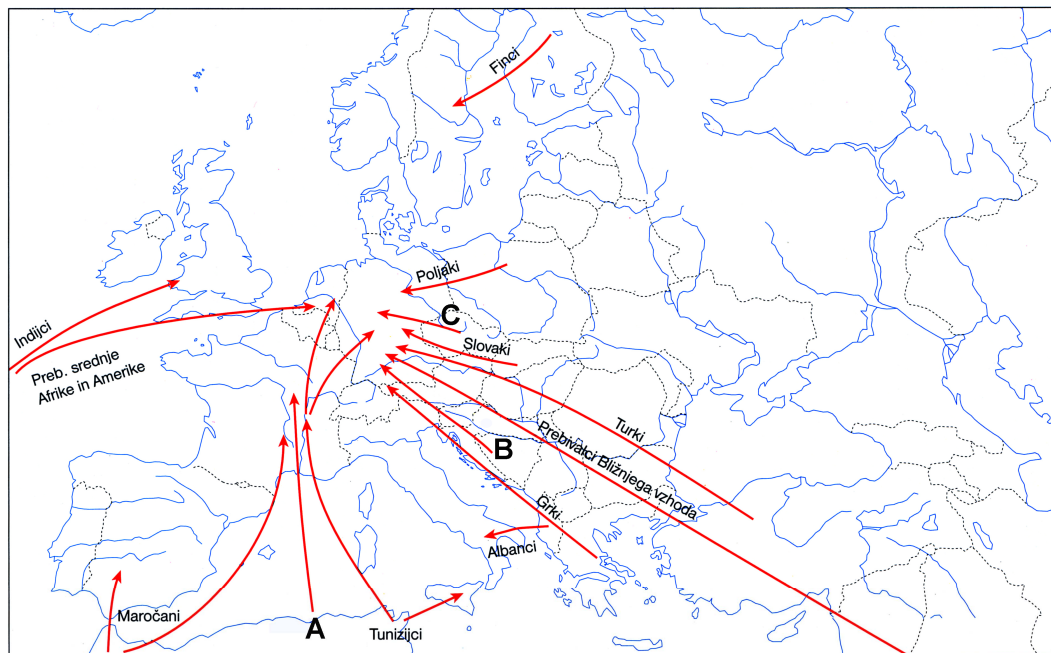
2 _____

3 _____

(2 točki)

9. S črkami A, B in C so na sliki 1 označeni nekateri migracijski tokovi v Evropi, ki so potekali v različnih obdobjih. Navedenim trditvam pripišite črko ustreznih selitev.

Slika 1: Priseljevanje v Evropo in preseljevanje po Evropi v obdobju 1945–1991



(Vir: Bola Zupančič, K., in drugi, 2002: Geografske značilnosti Evrope za 2. in 3. letnik gimnazij, str. 41. Mladinska knjiga. Ljubljana)

_____ Večina priseljencev je bila iz nekdanjih kolonij.

_____ Za selitve je bilo odločilno odprtje meje po padcu »železne zavese« leta 1989.

_____ Število priseljencev se je močno povečalo zaradi vojne.

_____ Glavna država priseljevanja je bila Nemčija.

(2 točki)

10. Opišite dva od številnih problemov, s katerimi se priseljenci z območja, ki je na sliki 1 označeno s črko A, srečujejo v državi priseljevanja.

1 _____

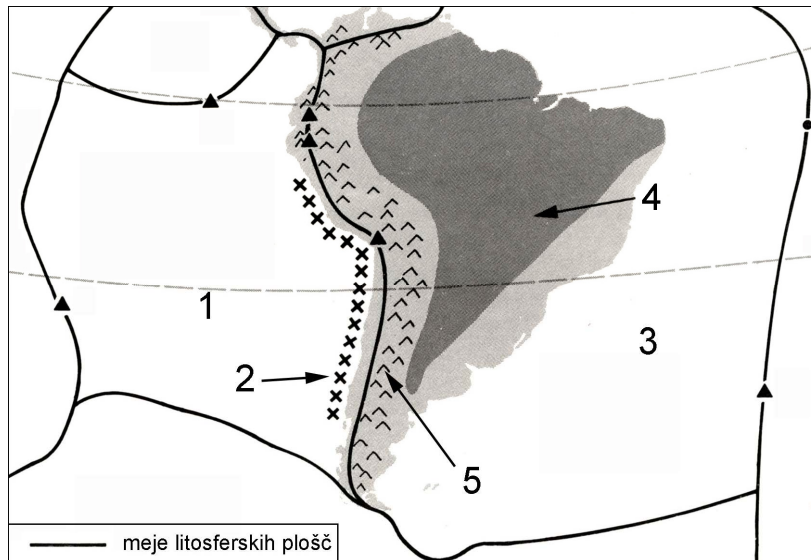
2 _____

(2 točki)

B1 – SVET

11. Slika 2 prikazuje stik litosferskih plošč in nekatere reliefne oblike na območju Južne Amerike. Dopolnite legendo tako, da geografskim pojmom pripišete ustrezno številko s slike 2.

Slika 2



(Vir: Waugh, D., 1984: North and South America, str. 7. Nelson. Edinburgh)

- _____ Nazca plošča
- _____ Južnoameriška plošča
- _____ globokomorski jarek
- _____ mladonagubano gorovje
- _____ predkambrijski ščit

(2 točki)

12. Imenujte višavji na predkambrijskem ščitu Južne Amerike ter opišite način stikanja Južnoameriške in Nazca litosferske plošče.

Višavji: _____

Opis: _____

(2 točki)

13. Napišite toplotna pasova, v katerih leži večji del Južne Amerike.

(1 točka)

14. Glede na prilogo 3 (Priloga k Izpitni poli 1) opišite vzrok za majhno količino padavin v Limi in veliko količino padavin v Capo Raperju.

Lima: _____

Capo Raper: _____

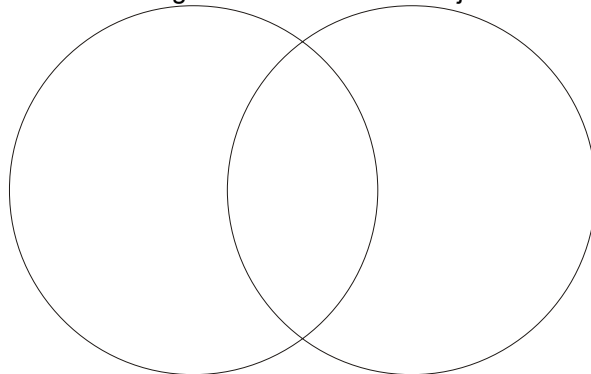
(2 točki)

15. Črke pred trditvami vpišite v krog 1, ki označuje Argentino, ali v krog 2, ki označuje Brazilijo, ali v presek obeh krogov, če menite, da trditev velja za obe državi.

- A V državi izrazito prevladuje belopolto prebivalstvo.
- B Na zahodu države so Andi.
- C Država je nekdaj slovela po proizvodnji kavčuka in sladkornega trsa, danes pa je pomembna pridelovalka kave.
- D V državi je veliko temnopoltega prebivalstva in mulatov.
- E Najrodovitnejše območje države so Pampe.
- F V državi prevladuje katoliška vera.
- G Država je prestavila prestolnico v notranjost.
- H Država je najgosteje naseljena na vzhodu.
- I Skoraj vsa država leži v tropskem pasu.

1 – Argentina

2 – Brazilija

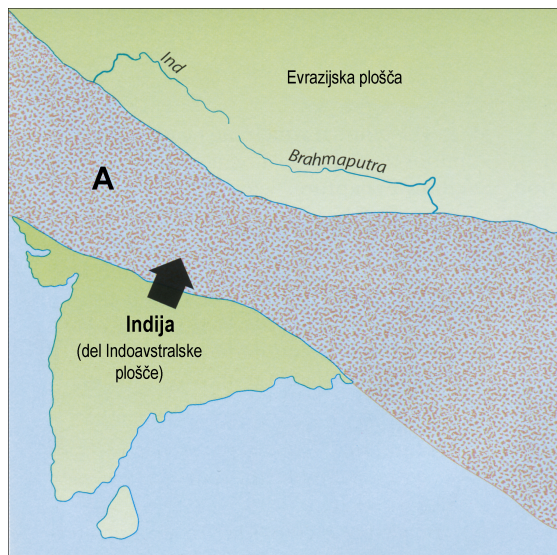


(3 točke)

B2 – SVET

16. Napišite ime morja, v katero se je Ind izlival v mezozoiku in je na sliki 3 označeno s črko A, ter ime oceana, v katerega se reka izliva danes.

Slika 3



Morje: _____

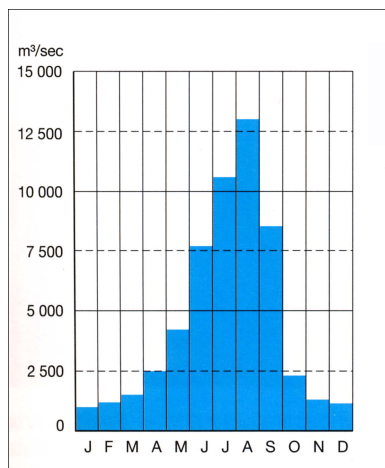
Ocean: _____

(Vir: Waugh, D., 1995: *Geography, An Integrated Approach*, str. 79. Nelson. London)

(2 točki)

17. Napišite vrsto enostavnega rečnega režima, ki je značilen za Ind v spodnjem toku in ga prikazuje slika 4, ter opišite vzrok za visok in nizek pretok.

Slika 4



(Vir: Brinovec, S., in drugi, 1999: *Regionalna geografija sveta*, str. 19. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Rečni režim: _____

Opis: _____

(2 točki)

18. Opišite dve posebnosti Mrtvega morja.

1 _____

2 _____

(2 točki)

19. Opišite vlogo Gangesa v tradicionalnem verovanju Indijcev.

(1 točka)

20. Pojasnite dva pozitivna in dva negativna učinka Jezu treh sotesk, ki ga je Kitajska zgradila na Modri reki (Jangcekiangu).

Pozitivni učinek:

1 _____

2 _____

Negativni učinek:

1 _____

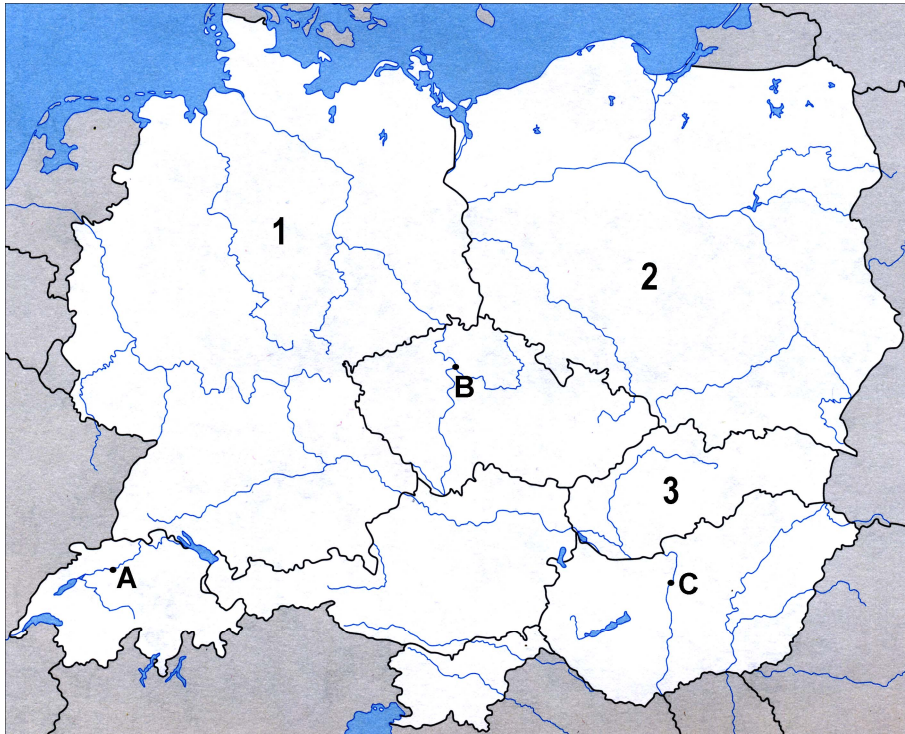
2 _____

(3 točke)

C1 – EVROPA

21. Poimenujte države, ki so na sliki 5 označene s številkami 1, 2 in 3 ter glavna mesta, označena s črkami A, B in C.

Slika 5



(Vir: Senegačnik, J., 2006: Evropa, geografija za 2. in 3. letnik gimnazij. Delovni zvezek, priloga. Modrijan. Ljubljana)

1: _____ A: _____

2: _____ B: _____

3: _____ C: _____

(2 točki)

22. Opišite tri spremembe v oblikovanju meja držav Srednje Evrope po letu 1990.

1 _____

2 _____

3 _____

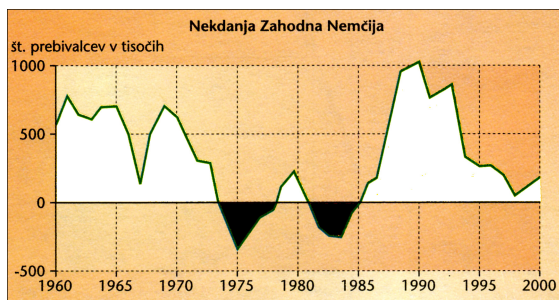
(2 točki)

23. Priloga 4 (Priloga k Izpitni poli 1) prikazuje indeks družbene razvitosti (izračunan na osnovi BDP) po evropskih regijah leta 2000. Pojasnite glavni razlog za razlike v višini indeksa med Poljsko in Avstrijo.

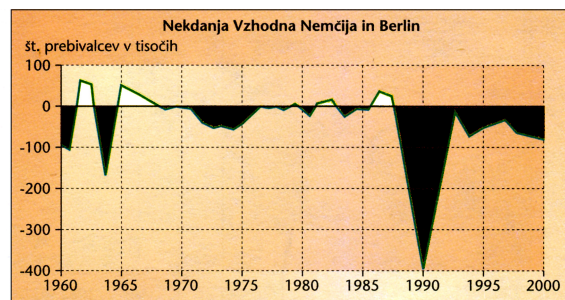
(1 točka)

24. Sliki 6 in 7 prikazujeta gibanje števila prebivalcev v nekdanji Zahodni Nemčiji in nekdanji Vzhodni Nemčiji z Berlinom med letoma 1960 in 2000. Katerega leta se je v obeh delih Nemčije najbolj spremenilo število prebivalcev in opišite glavni razlog za to spremembo.

Slika 6



Slika 7



(Vir: Senegačnik, J., 2006: *Evropa, geografija za 2. in 3. letnik gimnazij. Delovni zvezek, str. 24. Modrijan. Ljubljana*)

Leto: _____

Opis razloga za spremembo v nekdanji Zahodni Nemčiji:

Opis razloga za spremembo v nekdanji Vzhodni Nemčiji:

(2 točki)

25. Pojasnite vzrok za bistveno višjo rast prebivalstva med letoma 1960 in 2000 v nekdanji Zahodni Nemčiji, kar je razvidno tudi iz slike 6 v nalogi 24.

(1 točka)

26. Opišite različni spremembi v razvoju industrije v zadnjih dvajsetih letih v Porurju in v Šleziji.

Porurje: _____

Šlezija: _____

(2 točki)

C2 – EVROPA

27. Poimenujte oba največja otoka Zahodne Evrope in preliv, ki ločuje Britansko otočje od celinske Evrope.

Otoka:

1 _____ 2 _____

Preliv: _____

(2 točki)

28. Naštejte dva vzroka, ki sta vplivala na razvoj novih industrijskih panog v Veliki Britaniji po 2. svetovni vojni.

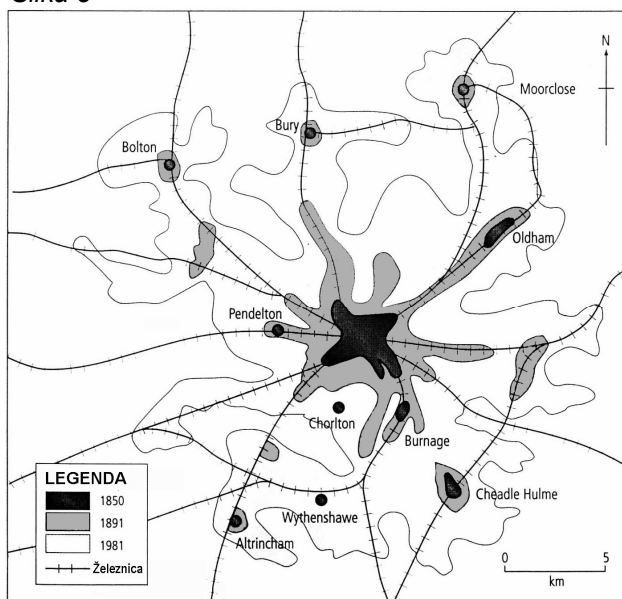
1 _____

2 _____

(2 točki)

29. Poimenujte proces, ki ga prikazuje slika 8, in pojasnite nastanek zvezdastega tlorisa Manchestra.

Slika 8



(Vir: Nagle, G., 1998: *Changing Settlements*, str. 39. Nelson. Cheltenham.)

Proces: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

30. Kljub hitremu gospodarskemu razvoju v Veliki Britaniji (Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske) še obstajajo razlike v regionalni razvitosti. Opišite različna vzroka, ki na Škotskem in Severnem Irskem zavirata gospodarski razvoj.

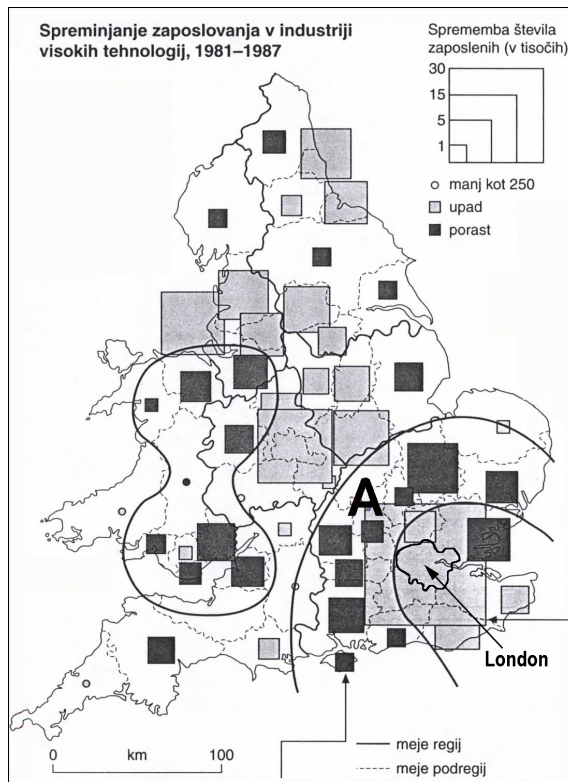
Škotska: _____

Severna Irska: _____

(2 točki)

31. Slika 9 prikazuje decentralizacijo industrije visokih tehnologij v Angliji v 80. letih 20. stoletja. Pojasnite vzroka, ki sta v regiji, na sliki 9 označeni s črko A, vplivala na rast tovarn in število zaposlenih.

Slika 9



1 _____

2 _____

(2 točki)

(Vir: Hočevar, M., in drugi, 2000: Geografija, shematski pregledi, str. 94. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana)

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran